



ГОДІВЛЯ І ДОГЛЯД ЗА ТЕЛЯТАМИ ВІД НАРОДЖЕННЯ ДО ВІДЛУЧЕННЯ

Автор: Андерс Еріксон, консультант з молочного скотарства та викладач Сільськогосподарського коледжу Зіланда (Данія)

Передмова

Годівля і догляд за теличками мають надзвичайно великий вплив на майбутню продуктивність корів. Для хорошого фізіологічного життєвого старту потрібно, щоб у перший день свого життя новонароджена теличка знаходилася біля матері. Це сприятливо впливає як на корову, так і на теля. Телята народжуються без імунітету і їх здоров'я повністю залежить від дій фермера. Багато телят слабкі із-за низької імунізації і стресів.

В цій статті буде розглянуто, як уникнути зайвого стресу й поліпшити імунізацію телят. Данським дослідним інститутом було встановлено, що телята, яких випоюють із соски у перший місяць життя і які отримують багато молозива а також уваги, даватимуть приблизно на 3 л більше молока в день після першого ж отелення. У забезпеченні достатнього рівня імунізації телят важливу роль грають імуноглобуліни, які всмоктуються стінками кишечника з молозива корови одразу після народження теляти.

В цій статті автор торкається питань стосовно догляду й годівлі новонароджених телят упродовж перших 2 місяців й сподівається, що деякі ідеї стануть у пригоді.

Клітка для отелу

Зручніше для фермера і легше для самої корови, коли отел проходить в спеціально виділеній клітці. Мати і новонароджене теля мають побути разом принаймні один день. Клітка для отелу розміром 3 x 3 метри повинна мати поїлку і місце для прив'язування корови. У такій клітці теличку можна утримувати перший тиждень життя й згодувати їй стільки молозива, скільки вона може випити через соску. Наявність двох кліток значно полегшить організацію і збільшить кількість отелів за один тиждень.

Випоювання молозивом і імунізація

Молозиво відіграє надзвичайно важливу роль в імунізації проти будь-якої інфекції упродовж життя. Новонароджене теля не має ніякого імунітету взагалі і залежить виключно від годівлі і догляду. Це пов'язано з тим, що зазвичай корова і теля не утримуються разом, як це відбувається в природі. Теля намагається знайти дійку для ссання із піднятою під кутом 45° головою. Це дуже важливо з огляду на будову стравоходу і засвоєння молока.

Чому теля ссе?

Смоктальний рефлекс – це природний рефлекс, який дозволяє молоку потрапити в ту частину шлунка, де відбувається коагуляція, якщо молоко тепле чи кисле. Найбільш інтенсивно цей рефлекс проявляється в перші 2 дні і поступово згасає через 4 тижні, коли розвивається рубець для перетравлення кормів. Якщо теля п'є холодне молоко із миски чи чаші, а голова опущена вниз, молоко просто тече через шлунок, процес коагуляції не відбувається. Результат – діарея і втрата поживних речовин. Інфекція може стати причиною хвороби.

Як випоювати?

В перші 2 години після народження теляті необхідно дати випити 0.5-1 л щойно видоєного теплого молозива, якщо теля занадто слабке, щоб пити, згодувати 1.5-2 л молозива через зонд. Упродовж 6-8 годин після народження згодувати ще 2-3 л молозива.

Навіть якщо теля знаходиться разом із матір'ю, йому необхідно згодувати молозиво, щоб переконатися, що воно дійсно його отримало. В загальному протягом першого дня життя теляті необхідно згодувати 4-5 л молозива і протягом першого тижня продовжувати давати стільки, скільки воно зможе випити.

Не слід випоювати телят молозивом від хворих, маститних корів, а також від нетелей, завезених з інших стад. Як альтернатива молозиву від хворих корів є молозиво сильного заморожування, яке перед випоюванням необхідно поступово нагріти до 35-40°C (див. про банк молозива).

Табл.1. Склад звичайного молока і молозива.

Склад	Молоко	Молозиво
Вода	87.3%	66.7%
Суша речовина	12.7%	33.3%
Жир	3.9%	6.7%
Лактоза	4.6%	2.2%
Білок	3.4%	23.0%
Імуноглобуліни	0.1%	7.0%
Мінерали	0.7%	1.4%

Табл. 2. Зниження вмісту імуноглобулінів після отелу.

Години після отелення	Вміст імуноглобулінів
0 годин	6.0%
12 годин	4.3%
24 години	2.4%



Зберігання кислого молозива

Дійна корова дає набагато більше свіжого молозива, ніж теля може випити. Цей цінний продукт можна ефективно використовувати, якщо збирати і зберігати його виключно для новонароджених телят, а не згодовувати старшим телятам замість корму. Його поживна цінність набагато вища за будь-який інший замітник молока, і якщо вам вдасться зберегти молозиво, ви зможете забезпечити захист тварин від багатьох хвороб і значно зекономити свої кошти, не купуючи замітники сумнівної якості.

Як готувати кисле молозиво?

Кисле молозиво можна зберігати 2-3 тижні, якщо дотримуватися таких правил:

1. ретельно мити вим'я перед доїнням;
2. збирати достатню кількість молозива для 2-3 тижнів годівлі у бездоганно чистому бідоні;
3. не використовувати молозиво з антибіотиками і від маститих корів;
4. додати 1 літр кисломолочного продукту, йогурту, А-38 і т.п. до першої порції молока в відрі або 10 мл. пропіонової кислоти на 1 літр щойно видоєного молозива;
5. зберігати молозиво при кімнатній температурі 17-20°C;
6. кожного разу, під час доливання молозива, ретельно перемішувати його;
7. перед напуванням додати ¼ літра води з температурою 60°C на 1 літр молозива. Температура суміші становитиме 30°C з вмістом сухої речовини 12-13%.

Зберігання кислого молозива.

Ємкість із краном чи ручкою для зливу на дні – найкращий варіант. Підійде також і звичайний бідон. Якщо у вас на протязі тижня отелюється велика кількість корів, наповніть молозивом спочатку бідон №1, потім бідон №2 і т.д. Для всіх новонароджених телят використовуйте молозиво з однієї й тієї ж ємкості. Для зберігання молозива можна використовувати різні системи, але тара має бути чиста. Процес прокисання має розпочинатись із додавання до молозива відповідної бактеріальної культури.

Резерв або банк молозива

Банк молозива – це заморожене молозиво від старших і здорових корів стада. Заморожене при температурі - 18°C молозиво можна зберігати 1 рік. Паперову тару від молока потрібно ретельно вимити перед використанням. На кожній коробці необхідно написати дату і номер корови.

Розморозувати молозиво слід дуже обережно, тому що антитіла руйнуються при температурі, вищій за 40°C. Потримайте заморожене молозиво кілька годин при кімнатній температурі 20°C і воно стане придатним до використання. Розморозувати можна і на водяній бані 45°C. Молозиво, що



випоюється телятам, має бути 35-40°C.

Молозиво із банка молозива дається телятам у таких випадках:

- корова дає дуже мало молока після отелу;
- корова хвора на мастит;
- корова чи нетель завезені з іншого стада за 6 тижнів до отелення;
- молоко вилужнюється перед отеленням;
- у корови дуже короткий сухостійний період.

Практичне використання систем випоювання і поліпшення поведінки телят

Задовольнити потребу телят у ссанні можна за допомогою:

1. автоматичної годівниці;
2. бідона чи резервуара із зафіксованими сосками;
3. муляжу дійки, що плаває на поверхні молока у відрі (бідоні);
4. прийомної корови-матері.

Ретельно мийте соски з однієї простої причини – молоко прекрасне середовище для бактерій. В міру того, як у теляти згасатиме рефлекс ссати, воно почне більше лизати. Теля буде лизати і себе, і інших телят. Це соціальна поведінка. Було встановлено, що телята, які мають можливість лизати інших телят, психологічно більш стабільні і, як результат, більш здорові. Дуже важливо, щоб корова і теля щонайменше 1 день утримувалися разом.

Для випоювання телят можна використовувати різні системи. Те, що насправді їх відрізняє – ціна.

Види замінників молока та їх використання

Якщо використовується сухе молоко, до 130 г порошку додають 0.9 літра . Найкращий замінник молока, на основі збираного молока (60% збиране молоко). Основою для деяких замінників служить соя як джерело білка, але новонароджені телята не спроможні засвоювати сою. Існують і замінники, основа яких – сироватка, але все ж продукти з чистим молоком дають найкращі результати. Вміст концентрату може бути таким:

Плющений ячмінь	70%
Соевий шрот	25%
Меляса	2%
Мінерали	3%



Важливі передумови для того, щоб телята якомога швидше почали їсти і розвивати рубець:

1. Пропонувати концентрований корм з першого тижня життя.
2. Свіжий концентрований корм в чистій годівниці упродовж дня.
3. Концентрований корм має бути високої якості і смачний.
4. Високий рівень гігієни.
5. Вільний доступ до чистої води.
6. Вільний доступ до хорошого сіна.